

STORTINGET

Innst. 233 S

(2019–2020)

Innstilling til Stortinget
fra finanskomiteen

Prop. 73 S (2019–2020) og Prop. 70 LS (2019–2020), S-delen

Innstilling fra finanskomiteen om Endringer i statsbudsjettet 2020 under Kunnskapsdepartementet, Justis- og beredskapsdepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Arbeids- og sosialdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Samferdselsdepartementet og Finansdepartementet, vedtak om endring i stortingsvedtak om CO₂-avgift på mineralske produkter og stortingsvedtak om totalisatoravgift (økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet)

Til Stortinget

1. Innledning og oppsummering

Sammendrag

Virusutbruddet er alvorlig for liv og helse i Norge. Både vi og andre land er i en svært spesiell og vanskelig situasjon, som mangler sidestykke i moderne historie. Vi har innført de strengeste og mest inngripende tiltakene i fredstid for å hindre for rask smittespredning, slik at spesialisthelsetjenesten skal være i stand til å hjelpe de som blir svært syke, både av koronaviruset og andre sykdommer og skader.

Virusutbruddet er en global utfordring. Mange andre land har også iverksatt omfattende og akutte smitteverntiltak, og hendelsen har stor påvirkning på norsk og internasjonal økonomi. Aktiviteten i samfunnet er betydelig redusert.

Utbruddet startet i Kina i desember og spredte seg videre i Asia i januar og februar. I løpet av mars spredte viruset seg til resten av verden, og land over hele verden har sett seg nødt til å innføre strenge smitteverntiltak.

De fleste land har delvis stengte grenser, strenge karantenebestemmelser og begrensninger på hvilke tjenestetilbud som kan holde åpent. Mange land har stengt skoler, og noen land tillater kun salg i matvarebutikker og apoteker. Flere land har innført delvis portforbud. Dette innebærer at all aktivitet som krever fysiske møter mellom personer, og som ikke er helt samfunnskritisk, stopper opp.

I mange land har myndighetene vedtatt eller varslet omfattende tiltak for å redusere de økonomiske konsekvensene av virusutbruddet, og sentralbanker benytter alle tilgjengelige verktøy for å lette pengepolitikken. Myndighetenes tiltak skal bidra til å sikre likviditet til bedrifter og husholdninger, bidra til livsopphold for personer som mister inntektene sine, og begrense tap av produksjonskapasitet ved at ellers sunne virksomheter legges ned. Så lenge de akutte smitteverntiltakene pågår, er det imidlertid begrenset mulighet for å stimulere økonomiene, all den tid det er nødvendig å begrense økonomisk aktivitet for å bremse smittespredningen. I de fleste OECD-land er 75–80 pst. av de sysselsatte i jobber innenfor tjenesteyting, og mange tjenester er vanskelige å yte uten tett menneskelig kontakt.

Utslagene i det norske arbeidsmarkedet er store. Antall permitterte har økt dramatisk. Siden torsdag 12. mars 2020 er det kommet inn totalt 336 300 søknader om dagpenger, hvorav 303 500 gjelder dagpenger ved permittering. Om lag 12 pst. av arbeidsstyrken i Norge har nå søkt om dagpenger i denne perioden. Veksten i antall søknader har avtatt markert, etter en eksplosiv økning de første dagene etter de strengeste smitteverntiltakene ble introdusert 12. mars 2020.

Så godt som alle næringer rammes av virusutbruddet. Enkeltbedrifter og -bransjer rammes hardt, blant annet de næringene som har fått pålegg fra myndighe-

ne om å stenge ned virksomheten og servicenæringer som reiseliv, restauranter og idretts- og kulturarrangementer. Mange bedrifter som er avhengig av leveranser til eller fra utlandet, får ikke lenger produsert og levert det de skal. De negative virkningene på økonomien er blitt forsterket av at mange kommuner har vedtatt eller oppfordret til atferd som i noen tilfeller ytterligere drar ned den økonomiske aktiviteten. En del arbeidsgivere og organisasjoner har dessuten valgt egne og strengere regler enn det som følger av sentrale myndigheters pålegg og oppfordringer. Virusutbruddet omfatter nå de fleste land i verden, og det vil dra ned aktiviteten i verdensøkonomien i lang tid fremover. Usikkerheten har kraftig dempet privat konsum og gir store negative virkninger for næringslivet, finansmarkedene og enkeltmennesker, både i Norge og i andre land. Enkeltmennesker og bedrifter opplever stor usikkerhet om fremtiden.

Norsk økonomi rammes samtidig av lavere oljepris. Det gir lavere inntekter for staten og oljeselskapene. Oljeprisen var 2. april 2020 29 dollar per fat. Både en lavere oljepris og driftsforstyrrelser på grunn av virusutbruddet, vil føre til at investeringer og vedlikehold på norsk sokkel skyves ut i tid. Allerede nå har vi sett permitteringer blant underleverandører til oljevirkosomheten. Utslaget i investeringene kan bli større dersom oljeprisen blir liggende lav lenge.

Hvor store de økonomiske konsekvensene av virusutbruddet blir, avhenger særlig av tre forhold: styrken i det umiddelbare utslaget av strenge smitteverntiltak i Norge og utlandet, varigheten på tiltakene, og hvor lang tid gjenopphevingen vil ta. Fordi det knapt finnes historiske paralleller til det vi nå opplever, er det svært vanskelig å tallfeste disse forholdene. Den store usikkerheten har ført til at Finansdepartementet har justert anslagene sine mye og raskt, i tråd med utviklingen og omfanget av krisen.

Basert på en forutsetning om at den mest akutte situasjonen i Norge og andre land vedvarer i to måneder, og deretter at den økonomiske veksten gradvis vender tilbake til det normale, anslo Finansdepartementet i Prop. 67 S (2019–2020) at Fastlands-BNP vil falle med 2 pst. i 2020. Selv om noen av smitteverntiltakene skulle bli redusert over påske, vil den akutte situasjonen kunne vare lenger og tilbakeslaget i økonomien bli større enn anslått i Prop. 67 S (2019–2020). De norske smitteverntiltakene er en del av et større bilde. Store deler av verden er nå så hardt rammet at vi vil kunne se et sterkere internasjonalt tilbakeslag og omfattende smitteverntiltak i mange land i mange måneder fremover. Et slikt scenario vil kunne dra BNP-veksten for Fastlands-Norge ytterligere ned. I Prop. 67 S (2019–2020) anslo Finansdepartementet at mulige forløp for Fastlands-BNP, med ulik varighet på den akutte situasjonen i Norge og utlandet, kan tilsi et fall på mellom 1 1/2–7 pst.

De tre siste ukene er det besluttet eller foreslått omfattende tiltak for å begrense skadevirkningene for norsk økonomi, bedrifter og arbeidsplasser. Hensikten er at produksjonskapasiteten ikke skal bli varig svekket, slik at produksjon og sysselsetting raskt kan komme tilbake. Målet er å bidra til at ellers sunne og levedyktige bedrifter ikke bukker under som følge av virusbekjempelsen, men kan bidra til å skape verdier og arbeidsplasser når situasjonen bedrer seg. Det er også satt inn tiltak for å kompensere de som nå opplever at inntekten faller bort fordi de blir permittert eller mister inntektsgrunnlaget som følge av de smittebekjempende tiltakene. Regjeringen er opptatt av at tiltakene skal bidra til å skape trygghet for husholdningene og bedriftene.

Regjeringen kommuniserte for tre uker siden at det jobbes med tiltak i tre faser, se Prop. 52 S (2019–2020). Vi holder oss til denne planen:

- I første fase ble det lagt frem en rekke strakstiltak for å unngå unødige oppsigelser og konkurser i levedyktige selskap som ble rammet av en akutt svikt i inntektene. I tillegg ble det innført ekstra inntektssikring for de som blir permitterte, mister jobben eller på annen måte mister inntektsgrunnlaget sitt.
- I fase to har regjeringen jobbet med ytterligere konkrete tiltak for bransjer, bedrifter og husholdninger som er spesielt hardt rammet av virusutbruddet. Disse tiltakene har regjeringen lagt vekt på å fremme raskt.
- I fase tre vil regjeringen kunne fremme forslag om bredere tiltak for å øke aktiviteten i økonomien, tilpasset omfanget av det økonomiske tilbakeslaget.

Vi er nå i fase to, og ytterligere tiltak legges frem i denne proposisjonen. Siden den reduserte økonomiske aktiviteten i all hovedsak er tilsiktet for å begrense smittespredningen, vil nå fase tre-tiltak for å øke etterspørselen foreløpig være lite målrettet og i noen tilfeller kunne motvirke virusbekjempelsen. Vi analyserer fortløpende situasjonen, og vil følge nøye med på effekten av tiltakene som er iverksatt. På bakgrunn av disse vurderingene, og utviklingen i situasjonen, vil vi foreslå tiltak vi mener er best tilpasset situasjonen fremover.

Flere tiltak har kommet til eller blitt forsterket gjennom Stortingets behandling av regjeringens forslag. Det er en styrke i denne situasjonen at det samarbeides godt mellom regjering og storting, og at det er et bredt politisk samarbeid.

Regjeringen foreslår i denne proposisjonen nødvendige budsjettvedtak i forbindelse med opprettelsen av den nye kompensasjonsordningen for bedrifter med stort omsetningsfall på grunn av virusutbruddet. Hensikten med ordningen er at disse bedriftene skal få tilført midler så de er i stand til å dekke uunngåelige faste kostnader til husleie, gjeldsbetjening mv. i perioden med sterkt omsetningsfall. I ordningen legges det opp

til en viss byrdefordeling. Fellesskapet kan ikke dekke alle tap som oppstår i den situasjonen norsk økonomi nå står i. Selve ordningen og de nødvendige avgrensningene er beskrevet i Prop. 70 LS (2019–2020), som legges frem samtidig med denne proposisjonen.

I tillegg fremmer regjeringen nødvendige budsjettvedtak for å kunne kompensere for bortfall av foreldrebetaling i forbindelse med stenging av skoler og SFO. Videre foreslås midlertidige kompensasjonsordninger for selvstendig næringsdrivende, frilansere og læringer, samt flere kompetansehevende tiltak og økte bevilgninger til kjøp av persontransport med tog. Det foreslås budsjettvedtak for midlertidige endringer i CO₂-avgif-

ten og utsettelse av innbetaling av særavgifter som særlig berører bryggerinæringen og drivstoffbransjen. I tillegg foreslår regjeringen at totalisatoravgiften avvikes i 2020.

Samlet anslås de økonomiske tiltakene som så langt er fremmet eller varslet siden 12. mars 2020 å svekke budsjettbalansen med nær 140 mrd. kroner, se tabell 1.1. De største endringene siden Prop. 67 S (2019–2020) er kompensasjonsordningen for bedrifter med stor omsetningssvikt på grunn av virusutbruddet og økte bevilgninger til kommunesektoren. Tabellen omfatter enkelte varslede tiltak der det så langt ikke er fremmet formelt forslag til bevilgning.

Tabell 1.1 Anslag på endringer i oljekorrigert budsjettunderskudd i 2020 som følge av økonomiske tiltak som er vedtatt eller foreslått, samt virkning på budsjettet av nye anslag for utsiktene for økonomien. Mrd. kroner

	2020	Per måned, anslag
Tiltak overfor bedrifter	98	25
<i>Motvirke inntektsbortfall for bedrifter mv.</i>	30	5
<i>Kompensasjonsordning for bedrifter med stor omsetningssvikt</i>	50	20
<i>Luftfartssektoren, inkl. tapsavsetning til garantiordning</i>	9	0
<i>Tapsavsetning, statlig lånegarantiordning via bankene</i>	10	0
Inntektssikring for personer	51	17
<i>Utvidelser av inntektssikringsordninger</i>	26	8
<i>Økte utgifter til dagpenger (utenom utvidelse)</i>	20	7
<i>Økte utgifter til sykepenger og arbeidsavklaringspenger</i>	4	1
Øvrige kompensasjonsordninger	4	2
Tiltak for sektorer med samfunnskritiske oppgaver 1)	9	1
Andre tiltak	2	0
Reduserte skatteinntekter fra lavere aktivitet 2)	37	12
Netto økning i offentlige utgifter	201	57
Av dette:		
Økonomiske tiltak	139	36
Automatiske stabilisatorer (anslagsendringer utenom politikktiltak)	62	21
Finanspolitiske indikatorer:		
Økning i budsjettimpulsen (pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge)	4,6 pst.	1,2 pst.
Økning i uttaksprosent (pst. av fondsverdi ved inngangen til 2020)	1,4 pst.	0,4 pst.
Nivå på uttaksprosent (pst. av fondsverdi ved inngangen til 2020)	3,9 pst.	

1) I tillegg er det vedtatt fullmakter til å overskride gjeldende bevilgning på helseområdet og for Nav.

2) Inkluderer økt skatt som følge av utvidelsene i dagpengeordningen og nye inntektssikringsordninger for selvstendig næringsdrivende og frilansere.
Kilde: Finansdepartementet

I tillegg til de aktive tiltakene, kommer virkningen av automatiske stabilisatorer, dvs. reduserte skatter og økte utgifter i inntektssikringsordningene for permitterte, arbeidsledige og syke som følge av den underliggende utviklingen. Automatiske stabilisatorer anslås å svekke budsjettet med vel 60 mrd. kroner.

Samlet sett innebærer dette en svekkelse av den oljekorrigerte budsjettbalansen i 2020 på vel 200 mrd. kroner. Kostnadsanslagene er basert på en teknisk forutsetning om at perioden med sterk nedsatt aktivitets-

vekst varer i to måneder, før økonomien gradvis vender tilbake til normalen.

Svekkelsen av budsjettet tilsvarer 6 1/2 pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge. Den finanspolitiske impulsen anslås å øke med 4 1/2 prosentenheter, målt som andel av trend-BNP for Fastlands-Norge. Til sammenligning ble den finanspolitiske impulsen i mai 2009 i forbindelse med finanskrisen anslått til 2,4 pst. av trend-BNP for Fastlands-Norge.

Fondsuttaket øker med nesten 1 1/2 prosentenheter, til nær 4 pst. Fondsuttaket måles som det strukturelle ol-

jekkorrigerte budsjettunderskuddet som andel av verdien av Statens pensjonsfond utland ved inngangen til året. Ved inngangen til 2020 var fondet rundt 10 100 mrd. kroner. Uro i finansmarkedene har medført store svingninger i fondsverdien så langt i år og verdien endres nå betydelig fra dag til dag, og fra time til time. Samtidig medfører lavere olje- og gasspriser lavere tilførsel til fondet. Fall på verdens børser og i oljeprisen skaper usikkerhet om det fremtidige finansieringsbidraget fra pensjonsfondet.

Statens pensjonsfond utland gir Norge en handlefrihet i finanspolitikken som er få land forunt, og i den situasjonen vi nå står i er det fornuftig å innføre målrettede kompensasjonsordninger både overfor personer og bedrifter. I motsatt fall vil kostnadene ved nedskalerting, konkurser og senere oppbygging av norsk økonomi kunne bli svært store.

Å omstille arbeidskraft og kapital etter at bedrifter er gått konkurs og mange har mistet jobben, er kostbart både for økonomien og den enkelte. Å ta vare på humankapitalen er en viktig forutsetning for at økonomien skal komme raskt i gang igjen.

Allerede i utgangspunktet har Norge gode inntektssikringsordninger ved permittering, arbeidsledighet og sykdom. Disse ordningene er blitt vesentlig utvidet de siste tre ukene, samtidig som det er innført nye ordninger for å kompensere for inntektstap både for husholdninger, bedrifter og organisasjoner. Dette vil gi en kraftig svekkelse av statsbudsjettet så lenge den akutte situasjonen og ordningene vedvarer. Hver ekstra måned med sterkt nedsatt aktivitetsvekst anslås på usikkert grunnlag å øke underskuddet med 57 mrd. kroner, se kolonnen Per måned, anslag i tabellen. Dette anslaget er basert på tekniske forutsetninger om at midlertidige kompensasjonsordninger blir forlenget så lenge den akutte situasjonen vedvarer. Av den anslåtte budsjettsvekkelsen på 200 mrd. kroner kan det aller meste henføres til inntektssikrings- og kompensasjonsordningene.

Vi må være forberedt på at jo lenger virusutbruddet varer, jo større er risikoen for at produksjonskapasitet går varig tapt. Det er nærmest umulig at fellesskapet skal kompensere for alle tap som måtte oppstå.

De økonomiske tiltakene som så langt er gjennomført, vil gi en svekkelse av statsbudsjettet uten historisk sidestykke. Vi har også i en krise et ansvar for å ta vare på fellesskapets verdier.

Det vil være svært vanskelig å øke aktiviteten i økonomien mye nå, uten at det innebærer økt smitte. Generelle tiltak for å øke etterspørselen vil først ha effekt når smitteverntiltak er opphevet eller myket opp. Regjeringen mener at en i hovedsak bør avvente med å iverksette fase tre-tiltak til en har bedre oversikt over i hvilke deler av økonomien det kan være særlig behov for etterspørselsstimulerende tiltak.

Regjeringen vil frem mot revidert nasjonalbudsjett lage en overordnet plan for tiltak som kan være aktuelle i fase tre.

I den fasen vi nå er, må det legges stor vekt på at tiltakene er målrettede. Utvidelsene i inntektssikringsordningene og kompensasjonsordningene må også være midlertidige og reverserbare, siden for høye kompensasjonsnivåer svekker insentivene for arbeidstakere til å jobbe og for arbeidsgivere til å få de ledige tilbake i jobb.

Regjeringens mål er at levedyktige bedrifter skal komme gjennom krisen, slik at arbeidsplasser trygges og at økonomien raskere henter seg inn igjen.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fredric Holen Bjørdal, Svein Roald Hansen, Ingrid Heggø, Eigil Knutsen og Hadia Tajik, fra Høyre, Elin Rodum Agdestein, lederen Mudassar Kapur, Anne Kristine Linnestad, Vetle Wang Soleim og Aleksander Stokkebø, fra Fremskrittspartiet, Sivert Bjørnstad, Hans Andreas Limi og Sylvi Listhaug, fra Senterpartiet, Sigbjørn Gjelsvik og Trygve Slagsvold Vedum, fra Sosialistisk Venstreparti, Kari Elisabeth Kaski, fra Venstre, Ola Elvestuen, fra Kristelig Folkeparti, Tore Storehaug, fra Miljøpartiet De Grønne, Une Bastholm, og fra Rødt, Bjørnar Moxnes, tar omtalen til orientering.

2. Forslag om endringer under det enkelte departement

2.1 Kunnskapsdepartementet

Kap. 228 Tilskudd til frittstående skoler mv.

POST 83 (NY) KOMPENSASJON TIL FRISKOLER FOR REFUNDERT FORELDREBETALING IFB. STENGING AV SKOLE OG SFO

Sammendrag

Foreldre skal ikke betale for barnehage eller SFO i den tiden det er stengt som følge av smitteverntiltak. Barnehager og SFO er inntil videre stengt fra og med 13. mars 2020 til og med 13. april 2020. I denne perioden er det også fritak for foreldrebetaling for barn som får et tilbud. Regjeringen foreslår å bevilge 10 mill. kroner til SFO ved offentlig finansierte skoler for å kompensere for bortfall av inntekter fra foreldrebetaling. Regjeringen legger ikke opp til å kompensere for bortfall av kostpenger, da dette i hovedsak er utgifter som bortfaller ved stenging.

Beregningen av kompensasjonen er basert på antall elever i SFO rapportert i GSI (Grunnskolen Informasjonssystem) skoleåret 2019–2020. Kompensasjon gis til offentlig finansierte skoler som har rapportert elever i

SFO i GSI skoleåret 2019–2020. I tillegg gis det kompensasjon til SFO ved Den franske skolen i Oslo.

Skolene søker Utdanningsdirektoratet (Udir) om tilskudd, og må dokumentere bortfall av foreldrebetaling utenom kostpenger. Kompensasjon for bortfall av foreldrebetaling og ordinært tilskudd vil avkortes dersom ansatte permitteres eller dersom allerede innbetalt foreldrebetaling ikke refunderes. Kunnskapsdepartementet utarbeider retningslinjer for hvordan tilskuddet skal fordeles.

Fra og med 14. april 2020 må de som mottar et tilbud betale for det tilbudet de mottar. Kunnskapsdepartementet vil gi nærmere informasjon om hvordan dette skal håndteres.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 273 Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning

POST 50 UNIT – DIREKTORATET FOR IKT OG FELLESTJENESTER I HØYERE UTDANNING OG FORSKNING

Sammendrag

Regjeringen viser til Innst. 197 S (2019–2020), hvor blant annet tilgjengeliggjøring av nettundervisning trekkes frem. Regjeringen vurderer at det er nødvendig å sikre driften av kritisk IKT-infrastruktur når skoler og høyere utdanningsinstitusjoner er stengt som følge av koronaviruset, og foreslår å bevilge 20 mill. kroner til Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning. Tiltaket skal iverksettes raskt, være målrettet og midlertidig. Som følge av koronaviruset har Unit og aksjeselskapet Uninett betydelige merkostnader til utvidelser av kapasitet og sikkerhet i IKT-tjenester og til digitale løsninger for læringsressurser og undervisning. Dette er nødvendig for å håndtere økningen i bruk av digitale løsninger for undervisning, eksamen og opptak. Tiltakene vil også ha effekt på lengre sikt bl.a. for fleksible utdanningstilbud, herunder etter- og videreutdanningstilbud.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Komiteen er enig i at det er nødvendig å sikre driften av kritisk IKT-infrastruktur når skoler og høyere utdanningsinstitusjoner er stengt, blant annet for å håndtere økningen i bruk av digitale løsninger for undervisning, eksamen og opptak, og at dette også vil ha god effekt. Komiteen ber regjeringen fortløpende vurdere tilskuddet på denne posten hvis situasjonen vedvarer utover våren.

Kap. 2410 Statens lånekasse for utdanning

SAMMENDRAG

Regjeringen viser til anmodningsvedtak nr. 456 (2019–2020) av 31. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen foreslå en ordning som innebærer 1 mrd. kroner til konvertering av ekstralån til stipend for studenter som kan dokumentere inntektsbortfall.»

Mange studenter er permittert eller forhindret fra å jobbe som følge av virusutbruddet, men har ikke rett til dagpenger. Regjeringen har prioritert å sikre studentenes umiddelbare likviditet gjennom å utvide fristen for å søke om lån/stipend denne våren og forskuttere utbetaling av støtte for resten av semesteret. Utbetaling av hele støttebeløpet i april er kun en kortsiktig avlastning og løser ikke problemet med at studentene har mistet arbeidsinntekt og har betalingsforpliktelser senere i semesteret. Regjeringen har derfor også foreslått et ekstralån til studenter som trenger det fordi arbeidsinntekten har falt bort, jf. omtale i Prop. 67 S (2019–2020). Forslaget innebærer at Lånekassen gir studenter som har motatt støtte dette semesteret et tilbud om ekstralån på 26 000 kroner. En slik ordning vil være på plass i løpet av mai.

I beregningen som lå til grunn i Prop. 67 S (2019–2020) er det anslått økt utlån på om lag 3,1 mrd. kroner. Stortinget har vedtatt at deler av beløpet skal omgjøres til stipend, og avsatt 1 mrd. kroner til dette formålet. Dette tilsvarer om lag 8 000 kroner av ekstralånet på 26 000 kroner. Støtten blir utbetalt som lån, og omgjøres til stipend i ettertid. Det legges derfor til grunn at 8 000 kroner av lånet kan omgjøres til stipend, forutsatt at studenten kan dokumentere inntektsbortfall som resultat av virusutbruddet. Det understrekes at bevilgninger til lån og stipend gjennom Lånekassen er overslagsbevilgninger, slik at det endelige behovet vil avhenge av hvor mange som søker.

Tilbudet om ekstralån vil forutsette en egenerklæring fra studentene, der de bekrefter at de oppfyller et sett med kriterier, inkludert at de har hatt inntektsbortfall på grunn av virusutbruddet, og at dette kan dokumenteres ved forespørsel. Kunnskapsdepartementet vil fastsette nærmere retningslinjer og viser til Forskrift om tildeling av utdanningsstøtte for 2019–2020, kapittel 12 og 13, som omtaler opplysningsplikt og konsekvenser av å bryte denne.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering.

POST 1 DRIFTSUTGIFTER

Sammendrag

Tiltakene som er beskrevet i Prop. 67 S (2019–2020) innebærer økte driftsutgifter i Lånekassen. Ordning med ekstra lån og omgjøring til stipend krever utvikling av nye tekniske løsninger. Dette har en samlet kostnad på 6,2 mill. kroner knyttet til systemutvikling og forvaltning. Som følge av de ekstra oppdragene har Lånekassen også måttet utsette å flytte alle driftssystemer over på en skybasert løsning, noe som medfører en ekstrakostnad på 2,9 mill. kroner.

Regjeringen foreslår på bakgrunn av dette at bevilgningen på kap. 2410 post 1 økes med 9,1 mill. kroner.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt, viser til anmodningsvedtak nr. 456 (2019–2020) av 31. mars 2020, jf. Innst. 216 S (2019–2020):

«Stortinget ber regjeringen foreslå en ordning som innebærer 1 mrd. kroner til konvertering av ekstralån til stipend for studenter som kan dokumentere inntektsbortfall.»

Flertallet peker på at mange studenter er satt i en krevende økonomisk situasjon. En del har, som andre, blitt permittert eller sagt opp fra deltidsjobben sin. Flertallet viser til at mange av disse studentene er helt avhengig av biinntekt for å dekke faste utgifter. Flertallet registrerer at regjeringen har iverksatt tiltak for studentene i Lånekassen gjennom utvidet frist for å søke om lån og stipend, samlet utbetaling av restbeløp i april og tilbud om et ekstralån på 26 000 for de studentene som har inntektstap.

Flertallet viser til at 1 mrd. kroner i Innst. 216 S (2019–2020) ble satt av til å gjøre deler av tilleggslånet til stipend for studenter som har mistet inntekt på grunn av pandemiutbruddet. Flertallet viser til at dette følges opp i Prop. 73 S (2019–2020) med forslag om at 8 000 kroner av lånet gjøres om til stipend. Flertallet legger til grunn at alle søkere som oppfyller kravene, vil få en lik stipendandel.

Flertallet mener tiltakene avhjelper det akutte likviditetsbehov for studentene.

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til at regjeringen i Prop. 67 S (2019–2020) foreslår å gi alle studenter et tilbud om ekstralån. I Prop. 73 S (2019–2020) går det imidlertid frem at forslaget innebærer at Lånekassen gir studenter som har mottatt støtte dette semesteret, et tilbud om ekstralån på 26 000 kroner. Disse medlemmer viser til at dette forslaget fører til at studenter som i dag ikke

har rett til studiestøtte, faller utenfor muligheten til å få ekstralån og -stipend, samtidig som de er fratatt muligheten til å motta dagpenger og sosialstønning i egenskap av å være registrerte studenter.

Disse medlemmer viser til at studenter som ikke har krav på studielån, blant annet omfatter studenter som er mer enn ett år forsinket i studieløpet, studenter som har brukt mer enn åtte år på utdannelsesløpet, og studenter som ikke har norsk statsborgerskap. Internasjonale studenter har ofte økonomiske krav knyttet til studieplassen og er derfor ekstra avhengig av inntektene som nå kan ha falt bort.

Disse medlemmer viser til Finansdepartementets svar på spørsmål 7 fra finanskomiteen/Miljøpartiet De Grønnes fraksjon av 4. april 2020, der det framgår at 39 000 studenter ikke mottar studiestøtte. Det er uklart hvor mange av disse studentene som ikke mottar studiestøtte fordi de ikke har rett til det, og dermed nå ikke får tilgang til Lånekassens ekstralån. Blant norske studenter som ikke lenger har krav på studiestøtte, er mange blant den eldre delen av studentmassen, som ofte har stiftet familie og har barn å forsørge. For denne gruppen kan det være særlig alvorlig å stå uten noe sosialt sikkerhetsnett dersom de blir permittert. Disse medlemmer viser til at rundt 20 pst. av alle studenter i Norge har barn, og de aller fleste med barn er over 35 år.

Disse medlemmer viser til svar på spørsmål 8 fra finanskomiteen/Miljøpartiet De Grønnes fraksjon av 4. april 2020, der det fremgår at departementet er klar over problemstillingen, men at Lånekassens ordninger i stor grad er helautomatisert, og at det er teknisk krevende å utvide målgruppen for hvem som kan motta støtte. At det er teknisk krevende å utvide målgruppen, fjerner imidlertid ikke problemet.

Disse medlemmer ber regjeringen sørge for at også studenter som ikke lenger har rett til studiestøtte, og som kan dokumentere inntektsbortfall, får tilbud om tilsvarende beløp som andre studenter for å dekke tapte arbeidsinntekter.

POST 50 AVSETNING TIL UTDANNINGSSTIPEND, *overslagsbevilgning**Sammendrag*

Regjeringen foreslår et ekstralån på 26 000 kroner til studenter som trenger det som følge av inntektsbortfall på grunn av virusutbruddet. Bevilgningen må teknisk oppjusteres med 1 mrd. kroner for å ivareta bevilgningsbehovet ved å utbetale hele summen som lån før deler av lånet kan omgjøres til stipend, jf. omtale tidligere. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 1 000 mill. kroner som følge av dette.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

POST 72 RENTESTØTTE, *overslagsbevilgning**Sammendrag*

Bevilgningen må teknisk oppjusteres med 12,4 mill. kroner for å ivareta bevilgningsbehovet ved å utbetale hele ekstralånet som lån før deler av det omgjøres til stipend, jf. omtale tidligere. Det foreslås å øke bevilgningen med 12,4 mill. kroner som følge av dette.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

POST 73 AVSKRIVNINGER, *overslagsbevilgning**Sammendrag*

Regjeringen foreslår et ekstralån på 26 000 kroner til studenter som trenger det som følge av inntektsbortfall på grunn av virusutbruddet. Posten må teknisk nedjusteres med 1 mrd. kroner for å ivareta bevilgningsbehovet ved å utbetale hele summen som lån før deler av lånet kan omgjøres til stipend, jf. omtale tidligere. Regjeringen foreslår å redusere bevilgningen med 1 000 mill. kroner som følge av dette.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

POST 90 ØKT LÅN OG RENTEGJELD, *overslagsbevilgning**Sammendrag*

Regjeringen foreslår et ekstralån på 26 000 kroner til studenter som trenger det som følge av inntektsbortfall på grunn av virusutbruddet. Bevilgningen må teknisk oppjusteres med 1 mrd. kroner for å ivareta bevilgningsbehovet ved å utbetale hele summen som lån før deler av lånet kan omgjøres til stipend, jf. omtale tidligere. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 1 000 mill. kroner som følge av dette.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 5310 Statens lånekasse for utdanning

POST 93 OMGJØRING AV UTDANNINGSLÅN TIL STIPEND

Sammendrag

Regjeringen foreslår et ekstralån på 26 000 kroner til studenter som trenger det som følge av inntektsbortfall på grunn av virusutbruddet. Bevilgningen må teknisk oppjusteres med 1 mrd. kroner for å ivareta bevilgningsbehovet ved å utbetale hele summen som lån før deler av lånet kan omgjøres til stipend, jf. omtale tidligere. Regjeringen foreslår å øke bevilgningen med 1 000 mill. kroner som følge av dette.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Kap. 5617 Renter fra Statens lånekasse for utdanning

POST 80 RENTER

Sammendrag

Det foreslås å øke bevilgningen med 12,4 mill. kroner. jf. omtale under kap. 2410 post 72.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Andre saker

BEVILGNING TIL KOMPETANSEHEVINGSTILTAK

Sammendrag

Det vises til anmodningsvedtak nr. 461 (2019–2020) av 31. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen i samarbeid med arbeidslivets parter komme raskt tilbake med et konkret forslag til kompetansehevingstiltak med en ramme på 150 mill. kroner.»

Regjeringen viser til at Stortinget i Innst. 216 S (2019–2020) peker på eksisterende tiltak, som ordningen for fleksible utdanningstilbud og Kompetanseprogrammet, forvaltet av henholdsvis Direktoratet for internasjonalisering og kvalitetsutvikling i høyere utdanning (Diku) og Kompetanse Norge. Det er viktig at eksisterende ordninger tas i bruk for at tiltakene skal virke raskt. Regjeringen foreslår å følge opp Stortingets anmodning gjennom følgende tiltak over kap. 258 post 21:

- 100 mill. kroner til bransjeprogram, hvorav 20 mill. kroner omdisponeres fra eksisterende bevilgning på posten.
- 50 mill. kroner til en fellesutlysning gjennom Diku og Kompetanse Norge.
- 20 mill. kroner til eksisterende tilbud ved universiteter og høyskoler.

Samlet er bevilgningen på posten økt med 150 mill. kroner.

Regjeringen foreslår i tillegg 20 mill. kroner til kompetansepluss fagopplæring over kap. 258 post 21, hvorav hele beløpet omdisponeres fra eksisterende bevilgning på posten.

Regjeringen viser for øvrig til at Stortinget har økt bevilgningen til rammetilskuddet til fylkeskommunene med 250 mill. kroner knyttet til tiltak for økt kompetanse, jf. Innst. 216 S (2019–2020) og omtale nedenfor.

BRANSJEPROGRAM

Stortinget har i Innst. 197 S (2019–2020) pekt på bransjeprogram som et aktuelt virkemiddel. Regjeringen foreslår å avsette 100 mill. kroner til utvidelse av bransjeprogram. Tiltaket skal iverksettes raskt, og være målrettet og midlertidig. Treparts bransjeprogram for

kompetanseutvikling er et samarbeid mellom regjeringen og partene i arbeidslivet. Regjeringen har konsultert med partene med sikte på så raskt som mulig å få på plass relevante bransjeprogrammer i følgende bransjer:

- Elektro-, automasjons-, fornybar- og kraftindustrien
- Reiselivsnæringen
- Detaljhandelen/faghandelen
- Mat- og drikkevareindustrien
- Anleggsbransjen
- Frisørnæringen
- Industri (oppskalering)

Regjeringen legger til grunn at de nye bransjeprogrammene kan settes i gang våren 2020 med korte og fleksible tilbud fra fagskolene og høyere utdanning, og at tilbudet treffer ledige og permitterte som følge av virusutbruddet.

FELLESUTLYSNING GJENNOM DIKU OG KOMPETANSE NORGE

Stortinget har i Innst. 197 S (2019–2020) pekt på behovet for å tilgjengeliggjøre nettbasert opplæring på alle utdanningsnivåer for de som er berørt av krisen. Regjeringen foreslår å avsette 50 mill. kroner til en fellesutlysning gjennom Diku og Kompetanse Norge. Tiltaket skal iverksettes raskt, og være målrettet og midlertidig. Utlysningen vil gi midler til å oppskalere eksisterende digitale tilbud slik at ledige kan komme raskt i gang med kompetanseutvikling.

MIDLER TIL UNIVERSITETER OG HØYSKOLER SOM RASKT KAN TA OPP PÅ EKSISTERENDE TILBUD

Universiteter og høyskoler gjennomfører nå undervisning og eksamen digitalt. Regjeringen foreslår å avsette 20 mill. kroner til universiteter og høyskoler som kan åpne opp relevante tilbud som allerede gis denne våren til permitterte og arbeidsledige. Med disse midlene vil institusjonene sørge for tilstrekkelig kapasitet og kvalitet både for denne gruppen og for dagens studenter. Kompetanse Norge og Diku vil raskt kartlegge og tilgjengeliggjøre tilbudene. Tiltaket skal iverksettes raskt, og være målrettet og midlertidig.

Regjeringen viser til anmodningsvedtak 458 (2019–2020) av 31. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med høyere utdanningssektoren, inkludert høyere yrkesfaglig utdanning, for å kartlegge hvor raskt sektoren kan ha ledig kapasitet for nye studenter, og kortere moduler i den perioden arbeidstakere er permittert.»

Det er tidligere etablert ordninger gjennom både Diku og Kompetanse Norge som er rettet mot fleksible utdanningstilbud og bransjeprogram for kompetanseutvikling. De to direktoratene har i samarbeid fått i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet om å etablere en

oversikt over nettbaserte/fleksible og nettstøttede utdanningstilbud. Målet er at ledige og permitterte som følge av virusutbruddet får mulighet til å heve sin kompetanse frem til de er tilbake i jobb. Lett tilgjengelig og oppdatert informasjon om aktuelle utdanningstilbud vil bidra til dette.

KOMPETANSEPLUSS FAGOPPLÆRING

Regjeringen vil innenfor bevilgningen på kap. 257 post 70 øke tildeling til Kompetansepluss fagopplæring med 20 mill. kroner. Tiltaket skal iverksettes raskt, være målrettet og midlertidig. Ordningen skal forberede deltakerne til å ta fagbrev gjennom opplæring i grunnleggende ferdigheter som lesing, skriving, regning, muntlig, IKT og norsk i sammenheng med det yrket de ønsker å ta fagbrev i. Målgruppen er arbeidstakere med svake grunnleggende ferdigheter og lang arbeidserfaring. Midlene blir lyst ut i april og vil være rettet mot bransjer som er spesielt rammet av krisen.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteen viser til at situasjonen på arbeidsmarkedet er alvorlig. Over 400 000 personer er registrert som arbeidssøkere hos Nav. Mange av disse er permitterte og vil sannsynligvis komme tilbake til sin gamle jobb når krisen er over. Det er imidlertid sannsynlig at mange også vil måtte omstille seg til en ny arbeidsplass, og det er derfor viktig å bruke tiden fremover på å ruste hver enkelt for et langt og godt arbeidsliv etter at den umiddelbare økonomiske krisen er over, og sikre nødvendig kompetanseutvikling i arbeidstyrken.

Komiteen har merket seg at risikoen for å bli permittert eller oppsagt er klart større for arbeidstakere med lav inntekt og lav utdanning. For å trygge folks jobber og mulighet til å delta i arbeidslivet er det derfor avgjørende med målrettede tiltak for kompetanseutvikling i denne gruppen.

Komiteen viser til at erfaringene fra tidligere kriser viser at etterspørselen etter opplæring og utdanning øker. Komiteen er derfor opptatt av å motvirke konsekvensene av den økonomiske krisen gjennom en kompetansepakke som kan gi livslang læring. Dette inkluderer opprettelsen av flere skreddersydde utdanninger og opplæringstilbud for kriserammede næringer og ansatte i disse sektorene.

Komiteen viser videre til Prop. 73 S (2019–2020) om økonomiske tiltak i møte med virusutbruddet, som følger opp Stortingets vedtak nr. 461 i forbindelse med behandlingen av Prop. 67 S (2019–2020), jf. Innst. 216 S (2019–2020). Komiteen viser til at Stortinget ba regjeringen raskt komme tilbake med et konkret forslag til kompetansehevingstiltak med en ramme på 150 mill. kroner.

Komiteen viser til at tiltakspakkens midler fordel seg på treparts bransjeprogrammer for kompetanseutvikling, nettbasert opplæring, universiteter og høyskoleers mulighet til å gi flere plass på eksisterende utdanninger og midler til opplæring av ufaglærte. I tråd med Stortingets vedtak får arbeidslivets parter stort rom for å tilpasse tiltakene bransjespesifikt, gjennom at brorparten av midlene bevilges til treparts bransjeprogrammer.

Komiteen vil videre påpeke at de nye bransjeprogrammene som foreslås, er målrettet mot næringene som er hardest rammet av krisen. I tillegg til å utvide det eksisterende bransjeprogrammet for industri- og byggenæringen, får også reiselivsnæringen, varehandelen, frisørbransjen, mat- og drikkevareindustrien, elektro-, automasjons-, fornybar- og kraftindustrien og anleggsbransjen sine egne bransjeprogram.

Komiteen slutter seg til forslaget om kompetansepakke for kriserammede næringer til permitterte og arbeidsledige.

Komiteen vil også fremheve studieforbundenes rolle, som tilbydere av desentralisert opplæring over hele landet, drevet fram av folks og bedrifters behov. Voksenopplæringen vil spille en viktig rolle når samfunnet skal omstille seg under og etter virusutbruddet.

Komiteen støtter bevilgningen på 20 mill. kroner ekstra til opplæring for å forebygge at ufaglærte nå faller utenfor arbeidslivet. Det er viktig at flere får den opplæringen de trenger for å kunne ta fagbrev.

Økt bevilgning til fylkeskommunene til kompetansetiltak

SAMMENDRAG

Regjeringen viser til at Stortinget bl.a. har vedtatt å øke bevilgningen til fylkeskommunene med 250 mill. kroner begrunnet med å støtte bedriftsintern opplæring, mulighet til øke kapasitet innen videregående opplæring og høyere yrkesfaglig utdanning for de som nå er permittert, og å styrke de regionale karriereveiledningssentrene, jf. Innst. 216 S (2019–2020).

Regjeringen mener at ledige og permitterte som følge av virusutbruddet som ikke har fullført videregående opplæring bør få mulighet til det i forbindelse med vi-

rusutbruddet. Flere av disse personene har brukt opp retten sin til videregående opplæring uten å ha oppnådd studie- eller yrkeskompetanse. Tilleggsbevilgningen til kompetansetiltak gjennom rammetilskuddet legger til rette for at fylkeskommunene kan gi personer i denne målgruppen tilbud om videregående opplæring.

Regjeringen legger til grunn at tiltak iverksettes raskt, og at de er målrettede og midlertidige.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Tilskudd til praksis- og kunnskapsdeling

SAMMENDRAG

I forbindelse med virusutbruddet er det krevende for skolene å tilby et opplegg som både passer for alle elevene og er gjennomførbart i en hjemmesituasjon. Det er viktig å finne aktiviteter og oppgaver som egner seg for elevene å jobbe med hjemmefra. Departementet har registrert et stort engasjement i skole-Norge for å dele praksis og kunnskap og for å gjøre hverandre gode, og har derfor opprettet en midlertidig tilskuddsordning for dette formålet. Kunnskapsdepartementet vil sette av 3 mill. kroner på kap. 226 post 21 til en søkbar tilskuddsordning.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering.

Tilskudd til innvandrersorganisasjoner og annen frivillig virksomhet

SAMMENDRAG

Frivillige organisasjoner spiller en viktig rolle på integreringsfeltet, bl.a. som informasjonsformidlere. Det er viktig at informasjon om virusutbruddet når bredt ut og inkluderer innvandrerbefolkningen.

Det foreslås at 6 580 000 kroner av bevilgningen på kap. 291, post 71 Tilskudd til integreringsarbeid i regi av frivillig virksomhet øremerkes tilskudd til frivillige organisasjoners arbeid med informasjon om koronaviruset rettet mot innvandrerbefolkningen. Det foreslås følgende fordeling:

Organisasjon	Beløp
Røde Kors	1 500 000 kroner
Caritas	1 500 000 kroner
Norges Frivilligsentraler	500 000 kroner
Norske Kvinners Sanitetsforening	1 080 000 kroner
Kristent Interkulturelt Arbeid	500 000 kroner
Norsk Folkehjelp	1 500 000 kroner

Organisasjonene det foreslås å øremerke midler til, er etablerte tilskuddsmottakere med kapasitet og nett-

verk og vil på kort varsel kunne sette i gang eller oppskalere eksisterende tiltak i tråd med formålet.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering.

2.2 Justisdepartementet

Kap. 480 Svalbardbudsjettet

POST 50 TILSKUDD

Sammendrag

Foreldre skal ikke betale for barnehage eller SFO i den tiden det er stengt som følge av smitteverntiltak. Barnehager og SFO er inntil videre stengt fra og med 13. mars 2020 til og med 13. april 2020. I denne perioden er det også fritak for foreldrebetaling for barn som får et tilbud. Regjeringen foreslår å bevilge 0,5 mill. kroner til Longyearbyen lokalstyre for å kompensere for bortfall av inntekter fra foreldrebetaling. Regjeringen legger ikke opp til å kompensere for bortfall av kostpenger, da dette i hovedsak er utgifter som bortfaller ved stenging.

Fra og med 14. april 2020 må de som mottar et tilbud, betale for det tilbudet de mottar. Kunnskapsdepartementet vil gi nærmere informasjon om hvordan dette skal håndteres.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

2.3 Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Kap. 571 Rammetilskudd til kommuner

POST 60 INNBYGGERTILSKUDD

Sammendrag

Foreldre skal ikke betale for barnehage eller SFO i den tiden det er stengt som følge av smitteverntiltak. Barnehager og SFO er inntil videre stengt fra og med 13. mars 2020 til og med 13. april 2020. I denne perioden er det også fritak for foreldrebetaling for barn som får et tilbud. Regjeringen foreslår å bevilge 1 000 mill. kroner til kommunene for å kompensere for bortfall av inntekter fra foreldrebetaling. Regjeringen legger ikke opp til å kompensere for bortfall av kostpenger, da dette i hovedsak er utgifter som bortfaller ved stenging.

Midlene vil bli fordelt til kommunene etter de ordinære kriteriene i inntektssystemet. Private barnehageeiere søker kommunen om tilskudd, og må dokumentere bortfall av foreldrebetalingen utenom kostpenger. Kommunene skal avkorte bortfall av foreldrebetaling og ordinært tilskudd dersom barnehageansatte permitteres eller dersom allerede innbetalt foreldrebetaling ikke refunderes jf. midlertidig forskrift om tilpasninger i lovgivningen om barnehager som følge av utbrudd av covid-19. Kunnskapsdepartementet utarbeider retningslinjer for hvordan kommunene skal tildele tilskuddet til de private barnehagene, og vil ha dialog med KS og PBL om disse.

Fra og med 14. april 2020 må de som mottar et tilbud i barnehage eller SFO, betale for det tilbudet de mottar. Kunnskapsdepartementet vil gi nærmere informasjon om hvordan dette skal håndteres.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Komiteen viser til at skoler og barnehager ble stengt 12. mars 2020, og at de inntil videre er stengt til og med 13. april 2020. Foreldre skal ikke betale for barnehage eller SFO i den tiden det er stengt som følge av smitteverntiltak.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Rødt, viser til at dette medfører et inntektsbortfall for kommuner, friskoler og private barnehager. Flertallet viser videre til at regjeringen foreslår å kompensere for dette ved å øke overføringene til kommunene og øke tilskuddet til friskoler. For å få kompensert for sitt inntektstap vil private barnehageeiere søke kommunen om tilskudd, og må dokumentere bortfall av foreldrebetalingen utenom kostpenger.

Komiteen viser til at kommunene skal avkorte bortfall av foreldrebetaling og ordinært tilskudd dersom barnehageansatte permitteres eller dersom allerede innbetalt foreldrebetaling ikke refunderes, jf. midlertidig forskrift om tilpasninger i lovgivningen om barnehager som følge av utbrudd av Covid-19.

Komiteen peker på at kommunene kompenseres gjennom inntektssystemet, og ber departementet, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2020, komme med en vurdering av hvordan dette slår ut for ulike typer kommuner, i tillegg til en vurdering av hvordan det slår ut for kommunesektoren som helhet.

Komiteen viser til at regjeringen kompensere kommunene for tapte inntekter gjennom foreldrebetaling for barnehage og SFO. Komiteen mener kommunene ikke bør permittere sine ansatte i barnehage og SFO siden de blir kompensert for tapte inntekter.

Sårbare barn

Komiteen viser til at det i Prop. 73 S (2019–2020) legges opp til at alle som mottar tilbud for barnehage eller SFO, skal betale for tilbudet de mottar fra og med 14. april 2020. Komiteen er bekymret for at foreldrebetaling i dagens situasjon hvor mange mister inntekt, kan føre til at foreldre med barn i sårbare grupper kan velge å holde barna sine hjemme.

Komiteen viser videre til at foreldrebetalingen justeres i tråd med inntektsnivået, og at for de laveste inntektsgruppene kvalifiseres det til gratis kjernetid.

Komiteen fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen forsterke innsatsen for å ivareta hensynet til sårbare barn under virusutbruddet,

slik at de sikres deltakelse i blant annet barnehage og SFO.»

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til at det i Prop. 73 S (2019–2020) legges opp til at alle som mottar tilbud for barnehage eller SFO, skal betale for tilbudet de mottar fra og med 14. april 2020. Disse medlemmer er bekymret for at foreldrebetaling i dagens situasjon hvor mange mister inntekt, kan føre til at foreldre med barn i sårbare grupper kan velge å holde barna sine hjemme.

Disse medlemmer viser til at siden 12. mars 2020 har to grupper hatt rett på tilbud: «barn av samfunnskritisk personell» og «barn med særskilte omsorgsbehov», som derfor bør være i barnehage eller SFO. Kommunene praktiserer definisjonen av «særskilt omsorgsbehov» forskjellig. Utdanningsdirektoratets anbefaling er at den enkelte skole og barnehage skal gjøre konkrete og individuelle vurderinger av hvilke barn og unge som bør få tilbud om plass i barnehage eller SFO.

Disse medlemmer viser til rapporten «Hvem tar støytet? Arbeidsmarkedet under Korona-krisen» fra Statistisk sentralbyrå, Frischsenteret og Nav, der det framgår at ledigheten som har oppstått på grunn av koronakrisen, rammer skjev: Personer med lav inntekt, lav utdanning og lavinntekts familiebakgrunn er klart overrepresentert blant de nye arbeidsledige. For disse gruppene kan betaling for SFO og barnehage bli en stor belastning. Samtidig er det en fare for at barn med særskilte omsorgsbehov er overrepresentert i slike grupper.

Disse medlemmer viser til at Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) er bekymret for at familier som allerede har en vanskelig situasjon hjemme, kan komme til å oppleve tiltakene som er innført for å redusere spredning av covid-19, som særskilt belastende. Direktorateret advarer om at økende grad av både fysisk og psykisk vold i nære relasjoner vil være et sannsynlig scenario i situasjonen som samfunnet nå befinner seg i.

Samtidig rapporterer sykehusene om at de får inn uvanlig få barn med blåmerker, sår og andre skader som skyldes vold i nære relasjoner. Statens barnehus er blant dem som har uttrykt bekymring for at slike tilfeller ikke lenger rapporteres inn fordi barna ikke blir sett i samme grad som tidligere, for eksempel av lærere, barnehageansatte eller medelever.

Disse medlemmer er bekymret for at innføring av foreldrebetaling for alle grupper fra 14. april 2020 vil gjøre at flere barn som burde vært i barnehage eller SFO for barnets beste, blir holdt hjemme.

Disse medlemmer har merket seg Finansdepartementets svar på spørsmål 13 fra finanskomiteen/ Miljøpartiet De Grønnes fraksjon av 4. april 2020, der det framgår at Kunnskapsdepartementet ikke vurderer det som sannsynlig at foreldre av barn med særskilt omsorgsbehov velger å holde barna hjemme som følge av

at de må betale for tilbudet de mottar fra den 14. april 2020. Disse medlemmer er uenig i departementets vurdering. Det er sannsynlig at familier med barn med særskilt omsorgsbehov har fått svekket økonomi som følge av økt arbeidsledighet.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen la være å kreve foreldrebetaling for barnehage- og SFO-tilbud for barn med særskilte omsorgsbehov, fram til 30. juni 2020.»

«Stortinget ber regjeringen kompensere kommunene for ekstrautgifter knyttet til å gi barn med særskilte omsorgsbehov et tilbud om barnehage- eller SFO-plass under koronakrisen, og komme tilbake til Stortinget med et forslag til slik kompensasjon.»

2.4 Arbeids- og sosialdepartementet

Kap. 2543 (Nytt) Midlertidige stønadsordninger for selvstendig næringsdrivende, frilansere og lærlinger

POST 70 (NY) STØNAD TIL SELVSTENDIG NÆRINGSDRIVENDE OG FRILANSERE, *overslagsbevilgning*

Sammendrag

I anmodningsvedtak nr. 395, 16. mars 2020 har Stortinget bedt regjeringen innføre en midlertidig ordning for selvstendig næringsdrivende og frilansere som nå mister hele eller deler av inntektsgrunnlaget sitt som en følge av korona-pandemien. Det opprettes derfor en ny, midlertidig ordning som følger opp Stortingets anmodning. Ordningen skal være treffsikker når det gjelder målgruppe og inntekt og samtidig legge til rette for automatisert behandling for å kunne foreta utbetalinger raskt.

Målgruppen er selvstendig næringsdrivende og frilansere som har mistet hele eller deler av inntekten. Til personer som oppfyller vilkårene ytes det kompensasjon med 80 pst. av kompensasjonsgrunnlaget begrenset oppad til 6 G. Ytelsen gis fra og med dag 17 etter dokumentert inntektsbortfall. Det må tas høyde for at kompensasjonen kan avkortes mot annen inntekt i stønadsperioden.

Kompensasjonsgrunnlaget for selvstendig næringsdrivende beregnes som hovedregel med utgangspunkt i næringsinntekt fra og med 2017.

Kompensasjonsgrunnlaget for frilansere beregnes som hovedregel med utgangspunkt i den gjennomsnittlige inntekten som frilanseren har hatt i oppdrag og som er rapportert til a-ordningen siste 12 måneder før mars 2020. For frilansere som er nyoppstartet, kan en kortere periode legges til grunn etter nærmere vurdering.

Det er lagt opp til at endringene fastsettes i forskrift med hjemmel i midlertidig lov om forskriftshjemmel

for å avhjelpe konsekvenser av utbrudd av covid-19 mv. (koronaloven) § 2.

Det er lagt til grunn at om lag 68 000 personer vil motta ytelsen i tre måneder i gjennomsnitt. I anslaget er samme beregningsgrunnlag som for permitterte dagpengemottakere brukt. Alle disse forutsetningene er svært usikre.

På bakgrunn av dette foreslås en bevilgning under kap. 2543 post 70 på 4 700 mill. kroner i 2020.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

POST 71 (NY) STØNAD TIL LÆRLINGER, *overslagsbevilgning* *Sammendrag*

I anmodningsvedtak nr. 389, 16. mars 2020 har Stortinget bedt regjeringen innføre en midlertidig ordning som sikrer lærlinger en kompensasjon ved arbeidsledighet eller permittering på nivå med lærlingelønnen. Det etableres derfor en midlertidig ordning som gir en kompensasjon til lærlinger på 100 pst. av lønn opp til 1,5 G, og 62,4 pst. av lønn mellom 1,5 og 6 G, der lønnen er lærlingelønnen ved permittering eller opphør av læreplassen. Dette vil gi en kompensasjonsgrad ved inntekt på 3 G på drøyt 80 pst. En inntektssikring med 100 pst. kompensasjon for lærlinger med relativt høyt lønnsnivå, vil gi urimelig forskjellsbehandling sammenliknet med dagpengemottakere som ikke er lærlinger.

Det er lagt opp til at endringene fastsettes i forskrift med hjemmel i folketrygdloven § 25-16 første og annet ledd.

Det er lagt til grunn at ordningen vil omfatte om lag 5 000 personer som vil motta ytelsen i tre måneder i gjennomsnitt. Ordningen omfatter både permitterte og andre lærlinger som mister jobben. Anslagene er usikre.

«I statsbudsjettet for 2020 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
2543		Midlertidige stønadsordninger for selvstendig næringsdrivende, frilansere og lærlinger	
	71	(Ny) Stønad til lærlinger, <i>overslagsbevilgning</i> , bevilges med.....	293 000 000»

2.5 Landbruks- og matdepartementet

Kap. 1151 Til gjennomføring av reindriftsavtalen

POST 51 TILSKUDD TIL UTVIKLINGS- OG INVESTERINGSFONDET

Sammendrag

Store deler av reindriften er rammet av beitekrise. Krisen skyldes mye snø og islagte beiter som gjør at reinen ikke får tilgang på tilstrekkelig mat gjennom naturlig beite. Under forhandlingene om Reindriftsavtalen

Det foreslås en bevilgning under kap. 2543 post 71 på 250 mill. kroner i 2020.

Komiteens merknader

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt, slutter seg til regjeringens forslag.

Komiteens medlemmer fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt viser til regjeringens forslag til kompensasjonsordning for lærlinger og mener denne er utilstrekkelig og ikke oppfyller Stortingets vedtak nr. 389, 16. mars 2020 om å innføre en midlertidig ordning som sikrer lærlinger som mister lærlingplassen i forbindelse med virusutbruddet, en inntektssikring på nivå med lærlingelønnen og vedtak nr. 419, 19. mars 2020 om at ordningen også skal gjelde lærlinger som blir permittert. Disse medlemmer viser til at Fellesforbundet uttaler at alle lærlinger som er rammet av krisen, og som er berettiget til kompensasjon etter ordningen, må sikres full lønn. Per 4. april 2020 var det 3 219 permitterte lærlinger i Norge. De fleste har sitt lønnsgrunnlag regulert i tariffavtale for lærefaget. Lærlingene rammes særlig hardt av krisen fordi de både er i en arbeidssituasjon og en opplæringssituasjon. I en situasjon hvor Norge ligger an til mangel på fagarbeidere, mener disse medlemmer det er svært viktig at vi støtter opp om permitterte og oppsagte lærlinger slik at de raskt sikres muligheten til å gjennomføre sin opplæring til fag-/svenneprøve.

Disse medlemmer viser til at Finansdepartementet anslår at en utvidelse av kompensasjonsordningen, slik at den sikrer alle lærlinger full lønn ved arbeidsledighet eller permittering, vil kreve en bevilgningsøkning på 43 mill. kroner, og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

for 2020/2021 ble reindriften kriseressursfond økt med 10 mill. kroner på grunn av den alvorlige situasjonen. Krisen har vedvart, og søknadene til kriseressursfondet er høyere enn fondets beholdning. Dersom det ikke settes inn tiltak vil et stort antall dyr kunne dø av sult. For å avhjelpe situasjonen foreslår regjeringen å øke bevilgningen på posten med 20 mill. kroner. Midlene skal brukes til å finansiere aktuelle krisetiltak, som innkjøp og transport av tilleggsfôr.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Komiteen viser til at store deler av reindriften er i en vanskelig situasjon grunnet krevende beiteforhold. Videre viser komiteen til at regjeringen foreslår å øke bevilgningen til reindriften sin kriseberedskapsfond med 20 mill. kroner, og at midlene skal brukes til å finansiere aktuelle krisetiltak. Komiteen understreker at det er viktig både for dyrevelferd og for de som har sitt levebrød i reindriften, at staten stiller opp når næringa er i en krisesituasjon. Komiteen vil på denne bakgrunn be regjeringen komme tilbake med vurdering av behov for ytterligere bevilgning i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2020.

2.6 Samferdselsdepartementet**Kap. 1352 Jernbanedirektoratet**

POST 70 KJØP AV PERSONTRANSPORT MED TOG, *kan overføres*

Sammendrag

Antall personer som reiser med tog har falt betydelig de siste ukene, som følge av helsefaglige råd om redusert reiseaktivitet. Billettinntektene til togselskapene har derfor falt tilsvarende. Kollektivtransport bidrar blant annet til at samfunnskritisk personell kan reise til og fra jobb. Regjeringen ønsker å opprettholde et grunnleggende tilbud av kollektivreiser med tog gjennom en periode med redusert reiseaktivitet som følge av virusutbruddet. Regjeringen har derfor gjennomført flere strakstiltak. Jernbanedirektoratet har betalt togselskapene basert på ordinær ruteplan, mens selskapene har kunnet redusere togtilbudet i samråd med direktoratet. Bane NOR har også utsatt innkreving av infrastrukturavgifter. Redusert merverdiavgift på transport og de generelle tiltakene for næringslivet vil også komme togselskapene til gode.

Samferdselsdepartementet vurderer at togselskapene over tid ikke vil ha grunnlag for å opprettholde et grunnleggende tilbud, selv med tiltakene som er iverksatt. Regjeringen foreslår derfor at det kan inngås midlertidige tilleggsavtaler for å opprettholde et grunnleggende tilbud for arbeidsreiser. Disse avtalene vil gjelde i en tidsbegrenset periode og avsluttes så snart grunntilbudet kan dekkes innenfor eksisterende avtaler. Regjeringen vil fortløpende vurdere behovet for forlengelse av de midlertidige avtalene. For å hindre overkompensasjon skal avtalene avgrenses mot andre kompenserte tiltak, og utbetalingene skal etterregnes mot inntekter og dokumenterte utgifter.

Regjeringen foreslår på denne bakgrunn å øke bevilgningen på kap. 1352 Jernbanedirektoratet, post 70 Kjøp av persontransport med tog med 550 mill. kroner for å ta høyde for midlertidig økt kjøp av persontrans-

port med tog for å opprettholde et grunnleggende togtilbud for arbeidsreiser.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Komiteen viser til at antall personer som reiser med tog, har falt betydelig de siste ukene som følge av helsefaglige råd om redusert reiseaktivitet. Billettinntektene til togselskapene har derfor falt tilsvarende. Komiteen viser til at kollektivtransport blant annet bidrar til at samfunnskritisk personell kan reise til og fra jobb. Komiteen mener det er ønskelig å opprettholde et grunnleggende tilbud av kollektivreiser med tog gjennom en periode med redusert reiseaktivitet som følge av virusutbruddet. Komiteen viser til at Jernbanedirektoratet har betalt togselskapene basert på ordinær ruteplan, samtidig som selskapene har kunnet redusere togtilbudet. Redusert merverdiavgift på transport og de generelle tiltakene for næringslivet vil også komme togselskapene til gode, samt utsatt betaling av infrastrukturavgifter. Komiteen viser til at regjeringen mener det vil kunne være behov for midlertidige tilleggsavtaler for å opprettholde et grunnleggende tilbud for arbeidsreiser. Disse avtalene vil gjelde i en tidsbegrenset periode og avsluttes så snart grunntilbudet kan dekkes innenfor eksisterende avtaler, men skaper et behov for å øke bevilgningen til kjøp av persontransport. Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Andre saker

KRAV TIL FORHÅNDSINNBETALING FOR Å OPPNÅ RABATT I AUTOPASS FOR FERJE, BEDRIFT

Sammendrag

Det vises til anmodningsvedtak nr. 478 (2019–2020) av 31. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen redusere til 1/3 på forskuddsbetaling av autopass på ferger og bom.»

For å redusere byrden for næringslivet som er avhengig av ferje for å utføre sine tjenester, reduseres kravet til forhåndsbetaling for å få rabatt i AutoPASS for ferje til en tredjedel av gjeldende krav til forskudd for bedriftskunder. Det reduserte kravet innføres så snart som mulig og varer til 30. juni 2020. Regjeringen anser med dette anmodningsvedtaket som oppfylgt.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til Stortingets anmodningsvedtak nr. 478 (2019–2020) av 31. mars 2020.

Flertallet merker seg at regjeringens forslag bare omfatter bedriftskunder. Flertallet vil understreke at

kravet til forhåndsinnbetaling for å få rabatt i AutoPASS for ferje, som etter nevnte anmodningsvedtak skulle reduseres til en tredel, skal gjelde både privatkunder og bedriftskunder. Flertallet legger til grunn at regjeringen følger opp denne presiseringen før anmodningsvedtaket anses svart ut.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til anmodningsvedtak nr. 478 (2019–2020) av 31. mars 2020:

«Stortinget ber regjeringen redusere til 1/3 på forskuddsbetaling av autopass på ferger og bom.»

Dette medlem viser til at vedtaket er utydelig formulert. Dette medlem forsto vedtaket slik at forskuddsbetalingen for AutoPASS for yrkessjåfører skulle reduseres til en tredel, og resten betales senere slik at det i realiteten var snakk om en forskyvning av betalingen. Dette medlem støttet det forslaget.

Dette medlem viser til at komiteen nå legger til grunn at vedtaket innebærer en rabatt for AutoPASS, og at rabatten skal gjelde både privat- og bedriftskunder. Dette medlem støtter ikke dette.

2.7 Finansdepartementet

Kap. 1634 (Nytt) Kompensasjon for inntektssvikt som følge av virusutbruddet

Som varslet i Prop. 67 S (2019–2020) foreslår regjeringen en midlertidig tilskuddsordning for bedrifter med stort omsetningsfall, jf. Prop. 70 LS (2019–2020). Formålet med ordningen er å hindre at ellers levedyktige bedrifter går konkurs som følge av virusutbruddet og smitteverntiltakene som er innført som følge av dette. Ordningen vil bidra til at arbeidsplasser trygges, oppsigelser unngås og aktiviteten i økonomien raskt kan ta seg opp igjen når de akutte smitteverntiltakene lettes på.

POST 21 (Ny) SPESIELLE DRIFTSUTGIFTER

Sammendrag

Finansdepartementet foreslår at Skatteetaten skal være tilskuddsmyndighet, med ansvaret for forvaltning av den midlertidige tilskuddsordningen. Skatteetatens ansvar omfatter blant annet veiledning, behandling av søknader om støtte, vedtak, registrering av vedtak, utbetaling og tilbakebetaling av tilskudd, oppfølging og kontroll. Skattedirektoratet vil være klageinstans.

Skatteetaten må også sørge for utvikling og drift av digitale tjenester som er nødvendige for å forvalte tilskuddsordningen. Det kan være aktuelt å benytte løsninger hos andre virksomheter, herunder banknæringen og Digitaliseringsdirektoratet (Altinn-funksjonalitet og identifikasjonsløsninger).

Skatteetatens kostnader til forvaltning av ordningen, inkludert kostnader hos samarbeidende virksomheter, er samlet estimert til 100 mill. kroner. Dette inkluderer blant annet IT-utvikling og -forvaltning, saksbehandling av søknader, klagesaksbehandling, veiledning og kontroll. Regjeringen foreslår en bevilgning på 100 mill. kroner på posten til arbeidet. Anslaget er usikkert. Det kan derfor bli behov for å komme tilbake med forslag om endret bevilgning på et senere tidspunkt. Dersom ordningen får lengre varighet, vil kostnadene øke.

Den midlertidige tilskuddsordningen er kommet på plass raskt og forvaltningen av den vil være en ressurskrevende oppgave for Skatteetaten. Det er risiko for at etatens arbeid med tilskuddsordningen vil kunne gå på bekostning av etatens arbeid med andre oppgaver. Endringer i innretningen på tilskuddsordningen vil kunne innebære økt ressursbruk og økte administrative kostnader samt høyere risiko for gjennomføringen.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag og viser til Innst. 232 L (2019–2020).

POST 70 (Ny) TILSKUDD TIL STØTTEBERETTIGETE VIRKSOMHETER, *overslagsbevilgning*

Sammendrag

Foretak kan søke staten om kompensasjon for tapt omsetning som følge av virusutbruddet og smitteverntiltakene. Støtteintensiteten fastsettes ut fra størrelsen på uunngåelige faste kostnader i hvert enkelt foretak. Ordningen skal gjelde for mars, april og mai 2020, og utbetalingene vil skje månedlig og etterskuddsvis. Det foreslås en bevilgning på 50 mrd. kroner til formålet.

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag og viser til Innst. 232 L (2019–2020).

Generell merknad om særavgifter

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til Innst. 216 S (2019–2020), hvor Stortinget vedtok å be regjeringen utsette innbetaling av særavgifter for drivstoffbransjen, bryggerinæringen og andre aktuelle næringer. Flertallet viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår å utsette innbetalingene av avgift på alkohol, alkoholfrie drikkevarer og drikkevareemballasje, veibruksavgift på drivstoff, grunnavgift på mineralolje mv., avgift på smøreolje, CO₂-avgift på mineralske produkter og svovelavgift som skulle skjedd i mars og april 2020 til juni 2020. Flertallet mener dette vil bidra til å bedre likviditet i virksomhetene i en rekke næringer, og virksomheter som har kundeforhold med virksomheter i disse næringene. Flertallet slutter seg til regjeringens forslag om

at alle som betaler disse avgiftene, skal få utsatt innbetalingen.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til sin omtale av særavgifter i Innst. 232 L (2019–2020).

Kap. 5526 Avgift på alkohol

POST 70 AVGIFT PÅ ALKOHOL

Sammendrag

Regjeringen følger opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 449 av 31. mars 2020 om å utsette innbetaling av særavgifter for bryggerinæringen til juni 2020. Departementet vil utsette innbetalingen av alkoholavgift fra henholdsvis 18. april og 18. mai 2020 til 18. juni 2020. For staten vil utsettelsen medføre et rentetap. Videre legges det til grunn at utsettelsen øker mislighold av avgiftskrav, noe som reduserer de bokførte avgiftsinntektene i 2020. Det budsjetteres med et samlet provenyrtap på 11 mill. kroner i 2020, som bokføres på kap. 5526 post 70 i 2020. Det vises til nærmere omtale i Prop. 70 LS (2019–2020).

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag og viser til Innst. 232 L (2019–2020).

Kap. 5538 Veibruksavgift på drivstoff

POST 70 VEIBRUKSAVGIFT PÅ BENSIN OG POST 71 VEIBRUKSAVGIFT PÅ AUTODIESEL

Sammendrag

Regjeringen følger opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 448 av 31. mars 2020 om å utsette innbetaling av særavgifter for drivstoffbransjen til juni 2020. Departementet vil utsette innbetalingen av veibruksavgiften på drivstoff fra henholdsvis 18. april og 18. mai 2020 til 18. juni 2020. For staten vil utsettelsen medføre et rentetap. Videre legges det til grunn at utsettelsen øker mislighold av avgiftskrav, noe som reduserer de bokførte avgiftsinntektene i 2020. Det budsjetteres med et samlet provenyrtap på 11 mill. kroner i 2020, hvorav 4 mill. kroner bokføres på kap. 5538 post 70 og 7 mill. kroner bokføres på kap. 5538 post 71 i 2020. Det vises til nærmere omtale i Prop. 70 LS (2019–2020).

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag og viser til Innst. 232 L (2019–2020).

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til sin omtale av drivstoffavgifter i Innst. 232 L (2019–2020).

Kap. 5542 Avgift på mineralolje mv.

POST 70 GRUNNAVGIFT PÅ MINERALOLJE MV.

Sammendrag

Regjeringen følger opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 448 av 31. mars 2020 om å utsette innbetaling av særavgifter for drivstoffbransjen til juni 2020. Departementet vil utsette innbetalingen av grunnavgiften på mineralolje mv. fra henholdsvis 18. april og 18. mai 2020 til 18. juni 2020. For staten vil utsettelsen medføre et rentetap. Videre legges det til grunn at utsettelsen øker mislighold av avgiftskrav, noe som reduserer de bokførte avgiftsinntektene i 2020. Det budsjetteres med et samlet provenyrtap på 1 mill. kroner i 2020 som bokføres på kap. 5542 post 70 i 2020. Det vises til nærmere omtale i Prop. 70 LS (2019–2020).

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag og viser til Innst. 232 L (2019–2020).

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til sin omtale av drivstoffavgifter i Innst. 232 L (2019–2020).

Kap. 5543 Miljøavgift på mineralske produkter mv.

POST 70 CO₂-AVGIFT

Sammendrag

Regjeringen følger opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 447 av 31. mars 2020 og foreslår at CO₂-avgiften på naturgass og LPG levert til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser, fra 1. april 2020 settes til henholdsvis 0,00 kroner per Sm³ naturgass og 0,00 kroner per kg LPG. Det anslås et påløpt provenyrtap på 45 mill. kroner i 2020, hvorav 40 mill. kroner bokføres på kap. 5543 post 70 i 2020. Det vises til nærmere omtale i Prop. 70 LS (2019–2020). Helårsvirkningen av forslaget er et provenyrtap på 60 mill. kroner.

Regjeringen følger opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 448 av 31. mars 2020 om å utsette innbetaling av særavgifter for drivstoffbransjen til juni 2020. Departementet vil utsette innbetalingen av CO₂-avgiften fra henholdsvis 18. april og 18. mai 2020 til 18. juni 2020. For staten vil utsettelsen medføre et rentetap. Videre legges det til grunn at utsettelsen øker mislighold av avgiftskrav, noe som reduserer de bokførte avgiftsinntektene i 2020. Det budsjetteres med et samlet provenyrtap på 6 mill. kroner som bokføres på kap. 5543 post 70 i 2020.

CO₂-avgift på naturgass og LPG

Ved behandlingen av Prop. 67 S (2019–2020) og tilhørende Innst. 216 S (2019–2020) fattet Stortinget føl-

gende anmodningsvedtak (vedtak nr. 447 av 31. mars 2020):

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake senest innen utgangen av april med forslag om å gjeninnføre det tidligere fritaket for CO₂-avgift for ikke-kvotepliktig sektor for elektrolyse og metallurgiske prosesser for industrien, og inngå en avtale der industrien går med på en gradvis opptrapping over en fireårsperiode.»

CO₂-avgiften på mineralske produkter har siden 1991 vært hovedvirkemiddelet i norsk klimapolitikk. Grønn skattekommisjon (NOU 2015:15) anbefalte at «alle utslipp fra ikke-kvotepliktig sektor ilegges lik CO₂-avgift per tonn CO₂-ekvivalent» og at «reduerte satser og fritak fra eksisterende [klima]avgifter oppheves». Stortinget har tidligere bedt regjeringen om å «innføre lik CO₂-avgift i ikke-kvotepliktig sektor» (anmodningsvedtak 108, punkt 21 (2016–2017)) og i Meld. St. 41 (2016–2017) Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid ble det varslet at regjeringen vil vurdere avgift på generelt nivå for alle ikke-kvotepliktige utslipp.

I tråd med faglige anbefalinger ble fritaket for CO₂-avgift for naturgass og LPG til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser avvirket 1. januar 2020, jf. Prop. 1 LS (2019–2020) Skatter, avgifter og toll 2020 og Innst. 3 S (2019–2020) fordi fritaket ikke hadde noen miljøbegrunnelse. Avviklingen av fritaket førte til at årlige utslipp tilsvarende om lag 75 000 tonn, som tidligere ikke var ilagt verken kvoteplikt eller CO₂-avgift, ble ilagt en effektiv karbonpris.

Å gjeninnføre fritaket vil svekke insentivene til utslippsreduksjoner. Forslaget vil dermed svekke insentivene til å ta i bruk mer klimavennlige alternativer, som biogass. Å gjeninnføre fritaket vil imidlertid redusere kostnadene for de berørte virksomhetene og dermed øke virksomhetenes lønnsomhet. Dette kan bidra til økt aktivitet i virksomhetene, men dermed også til økte utslipp.

I anmodningsvedtaket bes regjeringen inngå en avtale der industrien går med på en gradvis opptrapping av avgiften over en fireårsperiode. Departementet fraråder imidlertid at endringene i avgiften kobles til en avtale. Det vil ta tid å forhandle frem en eventuell miljøavtale. Det tok for eksempel over 16 måneder fra NO_x-avgiften ble innført til den første NO_x-avtalen ble undertegnet. Selv om det kan gå vesentlig raskere å inngå en avtale nå, er det rimelig å anta at det vil ta flere måneder før en eventuell avtale kan tre i kraft. En slik avtale vil heller ikke være bindende for Stortinget. Etter Grunnloven § 75a er det Stortinget som vedtar skatter som er tidsbegrenset til ett år av gangen.

For en mer omfattende vurdering av å erstatte miljøavgifter med avtaler vises det til omtale i NOU 2015:15

Sett pris på miljøet og i Meld. St. 2 (2016–2017) Revidert nasjonalbudsjett 2017.

Departementet legger til grunn at Stortinget, gitt den økonomiske situasjonen, ønsker at avgiftsendringen skal tre i kraft raskt, med en konkret opptrappingsplan som gir industrien forutsigbare rammevilkår. Det legges på denne bakgrunn opp til at Stortinget vedtar endringer i avgiften i tråd med anmodningsvedtaket i forbindelse med de årlige budsjettbehandlingene, og det anbefales at det ikke inngås avtale med industrien. Med en fireårig opptrappingsplan vil industrien fortsatt ha en sterk egeninteresse av å redusere sine utslipp, og det legges til grunn at industrien benytter det økte handlingsrommet den midlertidige reduksjonen i CO₂-avgiften gir til å finansiere utslippsreduksjoner i egen virksomhet.

Regjeringen følger opp Stortingets anmodningsvedtak ved å foreslå at CO₂-avgiften på naturgass og LPG levert til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser, fra 1. april 2020 settes til henholdsvis 0 kroner per Sm³ naturgass og 0 kroner per kg LPG, jf. forslag til endringer i avgiftsvedtaket § 1. Forslaget anslås å gi et provenyutap på 45 mill. kroner på løpt og 40 mill. kroner bokført i 2020. Helårsvirkningen av forslaget er et provenyutap på 60 mill. kroner.

I tråd med anmodningsvedtaket, tas det sikte på at avgiftssatsene trappes opp til 25 pst. av det generelle avgiftsnivået i CO₂-avgiften på naturgass og LPG i 2021, til 50 pst. i 2022, til 75 pst. i 2023 og til 100 pst. fra og med 2024.

Det følger av EUs energiskattedirektiv (2003/96/EC) artikkel 2 at naturgass og LPG levert til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser ikke er omfattet av direktivet. Avgiftssatser på naturgass og LPG levert til disse formålene på henholdsvis 0 kroner per Sm³ naturgass og 0 kroner per kg LPG innebærer derfor ikke statsstøtte.

I Innst. 3 S (2019–2020) har finanskomitéens flertall er merknad hvor de «ber regjeringen vurdere hvorvidt det finnes muligheter innenfor regelverket til å frita kvotepliktige virksomheter for CO₂-avgift på naturgass mv.» Merknaden ble gjentatt i Innst. 216 S (2019–2020). Siden naturgass og LPG levert til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser faller utenfor energiskattedirektivet, kan nullsatsene også omfatte kvotepliktige virksomheter innen kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser. Forslaget avgrenses derfor ikke til ikke-kvotepliktige virksomheter. For de øvrige kvotepliktige virksomheter som er omfattet av CO₂-avgift på naturgass mv., er departementet i dialog med EFTAs overvåkingsorgan (ESA) om det er muligheter innenfor EØS-avtalen til å innføre fullt avgiftsfritak og vil komme tilbake til saken i revidert nasjonalbudsjett 2020.

Den reduserte satsen for naturgass og LPG levert til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser, vil bli gjennomført som en refusjonsordning. Virksomhetene vil, som i dag, kjøper naturgass og LPG med full avgift inkludert i prisen, men virksomhetene vil kunne søke Skatteetaten om refusjon av differansen mellom full sats og den reduserte satsen. Nærmere regler om refusjonsordningen vil bli fastsatt i forskrift.

Den reduserte satsen for naturgass og LPG til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser vil omfatte både kvotepliktige og ikke-kvotepliktige virksomheter. Til sammen utgjør dette om lag 40 virksomheter.

Når CO₂-avgiften på naturgass og LPG til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser økes i 2021, vil avgiftssatsene bli høyere enn de reduserte satsene på naturgass og LPG levert til bruk som gir kvotepliktige utslipp etter klimakvoteloven. For kvotepliktige virksomheter innen kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser, vil det da være lønnsomt å benytte de reduserte satsene for kvotepliktige virksomheter, og ikke de høyere avgiftssatsene for kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser. Fra og med 2021 vil det dermed gjenstå om lag 25 virksomheter som vil ha økonomisk insentiv til å benytte den reduserte avgiftssatsen for naturgass og LPG levert til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering og slutter seg til regjeringens forslag, jf. forslag til vedtak A. og B. a om en endring i Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineralske produkter.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til anmodningsvedtak nr. 447 av 31. mars 2020, jf. Innst. 216 S (2019–2020):

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake senest innen utgangen av april 2020 med forslag om å gjeninnføre det tidligere fritaket for CO₂-avgift for ikke-kvotepliktig sektor for elektrolyse og metallurgiske prosesser for industrien, og inngå en avtale der industrien går med på en gradvis opptrapping over en fireårsperiode.»

Flertallet merker seg at regjeringen i oppfølgingen har lagt til grunn at vedtaket gjaldt CO₂-avgift for naturgass og LPG til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser. Dette er i tråd med Stortingets intensjon.

Flertallet viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår at CO₂-avgiften på naturgass og LPG levert til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser fra 1. april 2020 settes til hen-

holdsvis 0,00 kroner per Sm³ naturgass og 0,00 kroner per kg LPG. Flertallet mener dette vil bidra til å lette situasjonen for bedriftene i næringene som er omfattet av denne ordningen.

Flertallet merker seg videre at forslaget gjelder for bedrifter både i kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor. Videre merker flertallet seg at regjeringen vil foreslå en opptrappingsplan over fire år, samt at det anbefales at dette ikke knyttes til en avtale med industrien. Flertallet slutter seg til disse vurderingene.

Komiteens medlem fra Miljøpartiet De Grønne viser til anmodningsvedtak B. III i Innst. 216 S (2019–2020):

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake senest innen utgangen av april 2020 med forslag om å gjeninnføre det tidligere fritaket for CO₂-avgift for ikke-kvotepliktig sektor for elektrolyse og metallurgiske prosesser for industrien, og inngå en avtale der industrien går med på en gradvis opptrapping over en fireårsperiode.»

Dette medlem viser til Prop. 70 LS (2019–2020), der regjeringen skriver følgende om vedtaket:

«Å gjeninnføre fritaket vil svekke insentivene til utslippsreduksjoner. Forslaget vil dermed svekke insentivene til å ta i bruk mer klimavennlige alternativer, som biogass. Å gjeninnføre fritaket vil imidlertid redusere kostnadene for de berørte virksomhetene og dermed øke virksomhetenes lønnsomhet. Dette kan bidra til økt aktivitet i virksomhetene, men dermed også til økte utslipp.»

Dette medlem viser til at stortingsflertallet dermed har presset gjennom et vedtak som rokker ved et grunnleggende prinsipp i norsk miljøpolitikk: at forurenser skal betale. Det er et vedtak som vil føre til økte utslipp av klimagasser, i en tid der utslippene skal og må gå ned for å unngå farlige klimaendringer. Dette medlem mener man burde vurdert andre måter å kompensere industrien på enn å fjerne en miljøavgift som skal gjeninnføres over så mye som fire år. Det er viktig å beholde insentivet til å redusere utslipp og øke etterspørselen etter klimavennlige alternativer.

Dette medlem understreker at klimakrisen ikke forsvinner selv om man står midt oppe i en annen krise. Verden må halvere utslippene av klimagasser innen 2030 for å klare å begrense den globale oppvarmingen til 1,5 grader. Å vedta politikk som fører til utslippsøkninger, er etter dette medlems syn svært uansvarlig.

Kap. 5556 Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.

POST 70 AVGIFT PÅ ALKOHOLFRIE DRILLEVARER MV.

Sammendrag

Regjeringen følger opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 449 av 31. mars 2020 om å utsette innbetaling av særavgifter for bryggerinæringen til juni 2020. Depar-

tementet vil utsette innbetalingen av avgiften på alkoholfrie drikkevarer fra henholdsvis 18. april og 18. mai 2020 til 18. juni 2020. For staten vil utsettelsen medføre et rentetap. Videre legges det til grunn at utsettelsen øker mislighold av avgiftskrav, noe som reduserer de bokførte avgiftsinntektene i 2020. Det budsjetteres med et samlet provenytap på 2 mill. kroner som bokføres på kap. 5556 post 70 i 2020. Det vises til nærmere omtale i Prop. 70 LS (2019–2020).

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag og viser til Innst. 232 L (2019–2020).

Kap. 5559 Avgift på drikkevareemballasje

POST 70 GRUNNAVGIFT PÅ ENGANGSEMBALLASJE

Sammendrag

Regjeringen følger opp Stortingets anmodningsvedtak nr. 449 av 31. mars 2020 om å utsette innbetaling av særavgifter for bryggerinæringen til juni 2020. Departementet vil utsette innbetalingen av avgiften på drikkevareemballasje fra henholdsvis 18. april og 18. mai 2020 til 18. juni 2020. For staten vil utsettelsen medføre et rentetap. Videre legges det til grunn at utsettelsen øker mislighold av avgiftskrav, noe som reduserer de bokførte avgiftsinntektene i 2020. Det budsjetteres med et samlet provenytap på 1 mill. kroner som bokføres på kap. 5559 post 70 i 2020. Det vises til nærmere omtale i Prop. 70 LS (2019–2020).

Komiteens merknader

Komiteen slutter seg til regjeringens forslag og viser til Innst. 232 L (2019–2020).

Kap. 5562 Totalisatoravgift

POST 70 TOTALISATORAVGIFT

Sammendrag

Regjeringen foreslår å avvikle totalisatoravgiften for 2020, med virkning fra 1. januar 2020. Det anslås et samlet påløpt provenytap på 120 mill. kroner i 2020, hvorav 100 mill. kroner bokføres på kap. 5562 post 70 i 2020.

Totalisatoravgiften er en avgift på hesteveddeløp. Fra 1. januar 2020 skal det betales avgift til statskassen av inntekter fra totalisatorspill med 3,33 pst. av bruttoomsetning per år. Norsk Rikstoto er i dag eneste aktør med tillatelse til å avholde totalisatorspill. Nærmere regler om avgiften er gitt av Landbruks- og matdepartementet. Som en konsekvens av forbudet mot idrettsarrangement har det etter 12. mars 2020 ikke vært tillatt å arrangere hesteveddeløp i Norge. Dette har medført en nedgang i Norsk Rikstotos omsetning, noe som igjen vil kunne medføre reduserte tilskudd til norsk hestenæring. Regjeringen er opptatt av at norsk hestenæring ikke skal rammes for hardt av forbudet mot hestevedde-

løp. Regjeringen foreslår derfor å avvikle totalisatoravgiften for 2020, slik at den ikke reduserer Norsk Rikstotos mulighet til å dele ut tilskudd i 2020. Se forslag til avgiftsvedtak. En avvikling av avgiften for 2020 vil gi et anslått provenytap på 100 mill. kroner bokført, og 120 mill. kroner påløpt.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering og slutter seg til regjeringens forslag, jf. forslag til vedtak A. og B. b om en endring i Stortingets vedtak om totalisatoravgift.

Komiteen viser til at totalisatoravgiften, en avgift på hesteveddeløp, fra 1. januar 2020 skal betales til statskassen av inntekter fra totalisatorspill. Avgiften er 3,33 pst. av bruttoomsetning per år. Som følge av forbudet mot idrettsarrangement har det etter 12. mars 2020 ikke vært tillatt å arrangere hesteveddeløp i Norge, noe som har medført reduksjon i omsetning og som igjen kan føre til reduserte tilskudd til hestenæringen.

Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår å avvikle totalisatoravgiften for 2020, slik at tilskudd fortsatt kan deles ut. Komiteen slutter seg til disse vurderingene.

Andre saker

UTVIDELSE AV GARANTIORDNINGEN FOR BANKLÅN TIL SMÅ OG MELLOMSTORE BEDRIFTER

Sammendrag

I garantiordningen for banklån til små og mellomstore bedrifter (SMB) garanterer staten for 90 pst. av lånene innenfor en samlet garantiramme på 50 mrd. kroner. Ordningen ble iverksatt fredag 27. mars 2020. Regjeringen prioriterte SMB, bl.a. definert som selskaper med inntil 250 ansatte, fordi det da var mulig å få på plass ordningen raskere enn om den også skulle omfatte større bedrifter. Samtidig ble Statens obligasjonsfond gjenopprettet for å bidra til et mer velfungerende lånemarked for de største selskapene.

En del norske bedrifter som er større enn SMB-avgrensningen tilsier, for eksempel fordi de har mer enn 250 ansatte, er likevel mindre enn at de har tilgang til finansiering i obligasjonsmarkedet. Regjeringen utvider derfor garantiordningen til også å gjelde lån til større bedrifter. Utvidelsen er godkjent av ESA. Disse bedriftene vil kunne låne mer enn 50 mill. kroner, men må samtidig betale en større garantiprovisjon til staten. Ordningen er basert på at bankene i stor grad administrerer den, gjennom å kontrollere at lov og forskrift er oppfylt før garanterte lån blir innvilget. Bankene må oppfylle sine kontrollplikter uavhengig av lånets størrelse. Regjeringen legger i første omgang ikke opp til en økning av den samlede garantirammen på 50 mrd. kroner, men vil ved behov legge frem forslag om det.

Stortinget har bedt regjeringen komme tilbake med en bredere vurdering av innretningen av lånegarantiordningen. Regjeringen tar sikte på å gi en slik vurdering i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Komiteens merknader

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteen viser til at staten i garantiordningen for banklån til små og mellomstore bedrifter (SMB) garanterer for 90 pst. av lånene innenfor en samlet garantiramme på 50 mrd. kroner. Ordningen ble iverksatt 27. mars 2020. Komiteen viser til at selskaper med under 250 ansatte ble inkludert i ordningen, for å kunne få igangsatt ordningen raskere enn om den hadde omfattet også større selskaper.

Komiteen viser til at det er en del norske bedrifter som har mer enn 250 ansatte, men som likevel ikke har tilgang til finansiering i obligasjonsmarkedet. Flertallet viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår å utvide garantiordningen til å gjelde lån til større bedrifter, og at disse bedriftene vil kunne låne mer enn 50 mill. kroner, men må samtidig betale en større garantiprosvisjon til staten. Komiteen slutter seg til regjeringens forslag.

Komiteens medlem fra Rødt viser til regjeringens forslag om å åpne garantiordningen for små og mellomstore bedrifter for bedrifter med over 250 ansatte med låneramme ut over 30 mill. kroner. Dette medlem viser til egne merknader og forslag i Innst. 200 S (2019–2020), og vil understreke at dette grepet vil kunne øke risikoen for at en uforholdsmessig stor del av garantiordningen vil komme relativt store bedrifter til gode, og ber regjeringen om å få på plass tiltak for å sikre at de mindre bedriftene og de mest utsatte bransjene får tilstrekkelig tilgang til ordningen.

Tiltak for luftfarten, private flyplasser og statlige lånegarantier

SAMMENDRAG

Det vises til anmodningsvedtak nr. 398 (2019–2020) av 16. mars 2020:

«Stortinget vil utover dette be regjeringen: - Ta nødvendige initiativ for å sikre kritisk infrastruktur som luftfart. - Kompensere private flyplasser for bortfall av lufthavnsavgifter. Dette er en midlertidig ordning inntil videre. - Etablere statlige lånegarantier for alle berørte bransjer.»

Stortinget har bevilget midler til et grunnleggende tilbud av flytransport i Norge samt en garantifasilitet for flyselskaper med en ramme på 6 mrd. kroner, jf. Prop. 57 S (2019–2020). Regjeringen har lagt frem forslag om en generell kompensasjonsordning for bedrifter med stort omsetningsfall, jf. Prop. 73 LS (2019–2020). Ikke-statlige

flyplasser vil i tråd med vilkårene for denne ordningen kunne få kompensasjon som følge av omsetningstapet disse selskapene har hatt, bl.a. som følge av bortfall av lufthavnsavgifter. Det er videre opprettet to generelle låne- og garantiordninger for næringslivet med rammer på til sammen 100 mrd. kroner, jf. Prop. 58 LS (2019–2020). I garantiordningen for banklån til små og mellomstore bedrifter garanterer staten for 90 pst. av lånene innenfor en samlet garantiramme på 50 mrd. kroner. Denne ordningen har senere blitt utvidet til også å gjelde for større bedrifter, herunder bedrifter med mer enn 250 ansatte. Den andre ordningen, Statens obligasjonsfond, er også gitt en ramme på inntil 50 mrd. kroner. Ordningen er rettet mot større norske selskap. Stortinget har videre bevilget 3,7 mrd. kroner til ordninger under Innovasjon Norge, blant til økt ramme for innovasjonslån, jf. Prop. 67 S (2019–2020). Regjeringen anser med dette anmodningsvedtaket som oppfylgt.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen tar omtalen til orientering.

Komiteen viser til anmodningsvedtak nr. 398 (2019–2020) av 16. mars 2020:

«Stortinget vil utover dette be regjeringen: - Ta nødvendige initiativ for å sikre kritisk infrastruktur som luftfart. - Kompensere private flyplasser for bortfall av lufthavnsavgifter. Dette er en midlertidig ordning inntil videre. - Etablere statlige lånegarantier for alle berørte bransjer.»

Komiteen viser til at en samlet komité har understreket at ikke-statlige flyplasser skal få kompensasjon for omsetningstapet som følge av bortfall av lufthavnsavgifter.

Komiteen understreker at lufthavnene må få den nødvendige bistand for å komme seg gjennom den krevende tiden og bli tilstrekkelig kompensert for bortfallet av inntekter som følge av virusutbruddet.

Komiteen viser til at situasjonen fortsatt er krevende for flyplassene det er snakk om, men at regjeringens kompensasjonsordning vil kunne bidra til videre drift.

Komiteen registrerer at driften av de private lufthavnene naturlig nok må tilpasses den faktiske flyaktiviteten. Komiteen er videre kjent med at eksempelvis Haugesund Lufthavn Karmøy er pålagt å holde flyplassen åpen som en viktig del av kritisk infrastruktur. Komiteen er videre klar over at dette gir begrensninger i hvor mye kostnadene kan reduseres, samtidig som inntektene har falt betydelig. Komiteen legger til grunn at flyplasser som er pålagt å holde åpent, må sikres mulighet for videre drift.

Komiteen vil på denne bakgrunn fremme følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen så snart som mulig, og senest innen utgangen av april, komme tilbake med et forslag til hvordan ikke-statlige lufthavner som er pålagt å holde åpent, kan sikres videre drift.»

3. Andre merknader og forslag fremkommet under komiteens behandling

3.1 Tiltak for petroleumssektoren

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Miljøpartiet De Grønne, viser til merknader i Innst. 216 S (2019–2020), der komitéflertallet blant annet skrev følgende:

«Flertallet, har merket seg at flere store aktører på norsk sokkel har utsatt viktige investeringsprosjekter som følge av virkningene av korona-pandemien og fallet i oljepris og etterspørsel. Aktiviteten på norsk sokkel er svært viktig for leverandørindustrien med små og store bedrifter over hele landet. Disse bedriftene og denne kompetansen er også viktig på kort og lang sikt for å utvikle ny grønn teknologi. Derfor mener flertallet at det er avgjørende å holde aktiviteten oppe i olje- og gassrelatert industri gjennom denne krisen.»

Flertallet understreker viktigheten av at regjeringen vurderer tiltak knyttet til denne situasjonen, og at regjeringen vil komme raskt tilbake med en vurdering av disse spørsmålene. Flertallet legger til grunn at regjeringen kommer tilbake til Stortinget med en sak som omhandler disse vurderingene så snart som mulig.

4. Forslag fra mindretall

Forslag fra Miljøpartiet De Grønne og Rødt:

Forslag 1

I statsbudsjettet for 2020 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
2543		Midlertidige stønadsordninger for selvstendig næringsdrivende, frilansere og lærlinger	
	71	(Ny) Stønad til lærlinger, <i>overslagsbevilgning</i> , bevilges med.....	293 000 000

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen la være å kreve foreldrebetaling for barnehage- og SFO-tilbud for barn med særskilte omsorgsbehov, fram til 30. juni 2020.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen kompensere kommunene for ekstrautgifter knyttet til å gi barn med særskilte omsorgsbehov et tilbud om barnehage- eller SFO-plass under koronakrisen, og komme tilbake til Stortinget med et forslag til slik kompensasjon.

Flertallet mener det må skje før framleggelsen av revidert nasjonalbudsjett.

3.2 Tiltak for reiselivsnæringen

Komiteen viser til at regjeringen har sendt midlertidig forskrift til pakkereiseloven på høring. Forslaget legger opp til å endre fristen for selskapene til å tilbakebetale ved avbestilling fra 14 dager til tre måneder og at dette gis tilbakevirkende kraft. I tillegg foreslås en ordning med kreditnota som de reisende kan godta. Komiteen mener dette bedrer de akutte likviditetsproblemene til selskapene, og imøteser mer langsiktige løsninger for sektoren.

Komiteen viser til komiteens merknader under punkt 1.12 i Innst. 216 S (2019–2020), og fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget mener det er behov for en ytterligere styrking av reisegarantifondet, og ber regjeringen komme raskt tilbake til Stortinget med et forslag til hvordan dette kan gjøres, for eksempel etter dansk modell.»

3.3 Bostøtte

Komiteen viser til at inntektsfallet for familiene kommer veldig raskt, og det er viktig å få på plass de praktiske forholdene rundt økning av inntektsgrensen, slik at Stortingets vedtak blir iverksatt og familiene får hjelp.

5. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité, unntatt kap. 2543 post 71, som fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

A.

I statsbudsjettet for 2020 gjøres følgende endringer:

Kap.	Post	Formål	Kroner
Utgifter			
228		Tilskudd til frittstående skoler mv.:	
	83	(NY) Kompensasjon til friskoler for refundert foreldrebetaling ifb. stenging av skole og SFO, bevilges med.....	10 000 000
273		Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning:	
	50	Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning, for høyes med.....	20 000 000
		fra kr 164 495 000 til kr 184 495 000	
480		Svalbardbudsjettet:	
	50	Tilskudd, for høyes med.....	500 000
		fra kr 392 808 000 til kr 393 308 000	
571		Rammetilskudd til kommuner:	
	60	Innbyggertilskudd, for høyes med.....	1 000 000 000
		fra kr 140 800 768 000 til kr 141 800 768 000	
1151		Til gjennomføring av reindriftsavtalen:	
	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet, for høyes med.....	20 000 000
		fra kr 36 600 000 til kr 56 600 000	
1352		Jernbanedirektoratet:	
	70	Kjøp av persontransport med tog, kan overføres, for høyes med.....	550 000 000
		fra kr 4 024 200 000 til kr 4 574 200 000	
1634		Kompensasjon for inntektssvikt som følge av virusutbruddet:	
	21	(NY) Spesielle driftsutgifter, bevilges med.....	100 000 000
	70	(NY) Tilskudd til støtteberettigete virksomheter, overslagsbevilgning, bevilges med.....	50 000 000 000
2410		Statens lånekasse for utdanning:	
	1	Driftsutgifter, for høyes med.....	9 100 000
		fra kr 414 877 000 til kr 423 977 000	
	50	Avsetning til utdanningsstipend, overslagsbevilgning, for høyes med.....	1 000 000 000
		fra kr 7 343 311 000 til kr 8 343 311 000	
	72	Rentestøtte, overslagsbevilgning, for høyes med.....	12 400 000
		fra kr 1 379 934 000 til kr 1 392 334 000	
	73	Avskrivninger, overslagsbevilgning, nedsettes med.....	1 000 000 000
		fra kr 1 787 385 000 til kr 787 385 000	
	90	Økt lån og rentegjeld, overslagsbevilgning, for høyes med.....	1 000 000 000
		fra kr 32 812 217 000 til kr 33 812 217 000	
2543		Midlertidige stønadsordninger for selvstendig næringsdrivende, frilansere og lærlinger:	
	70	(NY) Stønad til selvstendig næringsdrivende og frilansere, overslagsbevilgning, bevilges med.....	4 700 000 000
	71	(NY) Stønad til lærlinger, overslagsbevilgning, bevilges med.....	250 000 000

Kap.	Post	Formål	Kroner
Inntekter			
5310		Statens lånekasse for utdanning:	
	93	Omgjøring av utdanningslån til stipend, for høyes med..... fra kr 6 211 553 000 til kr 7 211 553 000	1 000 000 000
5526		Avgift på alkohol:	
	70	Avgift på alkohol, nedsettes med..... fra kr 14 500 000 000 til kr 14 489 000 000	11 000 000
5538		Veibruksavgift på drivstoff:	
	70	Veibruksavgift på bensin, nedsettes med..... fra kr 4 900 000 000 til kr 4 896 000 000	4 000 000
	71	Veibruksavgift på autodiesel, nedsettes med fra kr 10 100 000 000 til kr 10 093 000 000	7 000 000
5542		Avgift på mineralolje mv.:	
	70	Grunnavgift på mineralolje mv., nedsettes med..... fra kr 1 900 000 000 til kr 1 899 000 000	1 000 000
5543		Miljøavgift på mineralske produkter mv.:	
	70	CO ₂ -avgift, nedsettes med..... fra kr 8 700 000 000 til kr 8 654 000 000	46 000 000
5556		Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv.:	
	70	Avgift på alkoholfrie drikkevarer mv., nedsettes med..... fra kr 3 200 000 000 til kr 3 198 000 000	2 000 000
5559		Avgift på drikkevareemballasje:	
	70	Grunnavgift på engangsemballasje, nedsettes med..... fra kr 2 100 000 000 til kr 2 099 000 000	1 000 000
5562		Totalisatoravgift:	
	70	Totalisatoravgift, nedsettes med..... fra kr 120 000 000 til kr 20 000 000	100 000 000
5617		Renter fra Statens lånekasse for utdanning:	
	80	Renter, for høyes med..... fra kr 5 160 509 000 til kr 5 172 909 000	12 400 000

B.

a.

Vedtaket om en endring i Stortingets vedtak om CO₂-avgift på mineralske produkter

I

I Stortingets vedtak 13. desember 2019 om CO₂-avgift på mineralske produkter (kap. 5543 post 70) gjøres følgende endring:

§ 1 annet ledd nytt annet punktum skal lyde:
Det skal betales avgift med kr 0 per Sm³ naturgass og kr 0 per kg LPG for produkter som leveres til kjemisk reduksjon eller elektrolyse, metallurgiske og mineralogiske prosesser.

II

Endringen under I trer i kraft 1. april 2020.

b.

Vedtaket om en endring i Stortingets vedtak om totalisatoravgift

I

Stortingets vedtak 13. desember 2019 om totalisatoravgift for budsjettåret 2020 (kap. 5562 post 70) oppheves.

II

Endringen under I trer i kraft 1. januar 2020.

C.

I

Stortinget ber regjeringen forsterke innsatsen for å ivareta hensynet til sårbare barn under virusutbruddet, slik at de sikres deltakelse i blant annet barnehage og SFO.

II

Stortinget ber regjeringen så snart som mulig, og senest innen utgangen av april, komme tilbake med et forslag til hvordan ikke-statlige lufthavner kan sikres videre drift.

III

Stortinget mener det er behov for en ytterligere styrking av reisegarantifondet, og ber regjeringen komme raskt tilbake til Stortinget med et forslag til hvordan dette kan gjøres, for eksempel etter dansk modell.

Oslo, i finanskomiteen, den 7. april 2020

Mudassar Kapur

leder og ordfører

